

EUSKAL GRAMÁTICA LABUR

Ikusi al duzu Aita Villasante-ren euskal mintzarau-
di edo gramatika berria? "Arantzazu-ko Aztetxeko Irugarren
Kursokoentzat" da. Laburra baña gauza ederra. 60 orrialde
ditu. Eta oso-osoa umeentzat baida eta irugarren maillakoent-
zat bakarrik. Ori dala-ta ezdu aditza eta bestelako gramati-
ka gauz sakonak zeatz-meatz azaltzen.

Ba-zan garaia euskaldunok ere gure mintzoaren
araudia euskeraz euki genezan. Eta Aita Villasante-ren onek
erakusten digu euskera euskeraz. Euskera ederra eta umeentzat
bezelakoa du. Gañera gure idazle asabarren pusketa autatu
batzuk dauzka, euskera jatorrez azi ta ezi dedin ttikitatik
euskal ikaslea. Ederra ba, benetan Aita Villasante-ren lana.

Azalean bertan adierazten duan bezela, bere ikasle-
entzat idatzirik dago eta norberak daki iñork baño obeto bere
etxeko berri, ori dala-ta zerbaitegatik egiña izango du o-
rrela. Baña oztopo txiki bat egin ditekela emen uste dut. A-
legia, Aita Villasante-k erderaz pentastzen ari dan baten-
tzat, edo euskera ulertzeko españera bear duan batentzat
idazten duala dirudi; euskeraz idatziarren españeraz ematen
baidu esanaia. Gramatika gauzak adierazteko españera artzen
du oiñarritzat eta gero nola esaten dan ori euskeraz. Adibi-
dez ikusi zortzigarren orrialdean: "Erderak aurretik izenari
el, la, lo jartzen dion bezela, euskerak ondotik ezartzen dio
a bukaera, artikularen zeregiña betetzeko. Gizon = hombre.
Gizona = el hombre. Eder = hermoso. Ederra = lo hermoso."

Euskera dakitenentzat dan ezkerok ez al litzake o-
beto al ditekena euskeraz adieraztea, eta euskera erderaz
ulertu ez-baña, euskera euskeraz ulertzea? Zera gertatzen
da bestela askotan: beti erderaz pentsatzen-eta oitu, eta
euskera ulertzeko erderaz ulertu bear; eta euskeraz idatzi-
ari erderalpen juxturik arkitzen ez bazaio ez da ulertzen e-
uskera. Españeraz diardugunean euskeraz edo prantzesez edo
bestelako izkeraz pentsatzen eta ulertzen ote dugu? Ala lati-

ña irakurtzean ere ez dugu latinez pentsatzen? ...

Nik ez diot ukatuko Aita Villasante'ri, izkera batek bestea ikasten laguntzeko daukan balioa, baño ori izkera erabat ez-ezagunetan gertatzen da eta ez txikitetik amak erakutsi digun mintzoera ikastekoan.

Beste oar txiki au ere bai. Zergatik ez jarri "artikulu", "konposizio"... Ta ofelako itzen ondoan euskeraz ere ba-daudon itzak. Adibidez: "Artikulu edo mugitza", eta erdo-razkoa baño askoz argiago da-ta "konposizio edo itz-berriketa" etab.... Mintzaraudia ez da teoriketan asteko tokia. Eta naiz ustego bakoitzak itz desberdiñak euki idea bakarra adierazteko batak bezin eskubide dauka besteak gramatikan erakutsia izateko, idazleen artean erabillia baldin bada.

Onelako oar kokkor auk gorabera eso ederra da "euskal gramatika llabur" ori. Ikusi zeuk bestela, irakurle.

Zorionak Aita Villasante, eta gaizki esanak barkatu eta ondo esanak ondo artu.

P. M. (o.f.m.)